

fig ved en Medvirken, som vanskelig kan undværes ved et Forhold af denne Art. — Med Hensyn til Realiteten eller Indholdet af Lovforslaget opstaar saa naturligt det Spørgsmaal, som jo ogsaa bestæftigede Udvalgene i sin Tid med Hensyn til Regeringsforslagene: men kan der nu gives et teoretisk holdbart Grundlag for den Pligt, dette Lovforslag tilsigter at paalægge Arbejdsgiverne, og er det praktisk muligt at paalægge dem en saadan ikke ved den tidligere Lovgivning hjemlet Pligt? S det Mjeblik man som dette Lovforslag opgiver at bygge paa den Tanke, som de tidligere Forslag byggede paa, at det var en Samfundspligt, og holder paa, at det er en Privatpligt, begrundet paa et privat Retsforhold, er man jo ganske vist inde paa det i Teorien meget omtvistede Spørgsmaal: hvorledes skal en saadan Privatpligt for den enkelte Arbejdsgiver over for hans Arbejdere begrundes? Man er jo ikke frivillig gaaet ind paa at paatage sig den, altsaa er det ikke nogen kontraktmæssig Pligt, der her er Tale om. Der er heller ikke Tale om, at en saadan Pligt med Hensyn til Forsørgelse efter Ulykkestilfælde paa nogen Maade skal kunne indskrænkes til at gælde, hvor der foreligger en retskridig Adfærd fra hans Side, som en almindelig Stadeserstatningspligt. Det er altsaa en Pligt, man udleder af selve den Omstændighed, at han bestæftiger sig med og engagerer Arbejdere til en farlig, men samfundsnyttig og efter Omstændighederne uundværlig Industri. Man kan da ogsaa med nogen Føje sige, at denne Pligt for saa vidt er naturlig over for den levende Kraft, han benytter i sin Bedrift, som han jo ogsaa har særlig Produktionsudgifter med Hensyn til den døde Kraft, han benytter i sin Industri, idet Opfyldelsen af Pligten altsaa bliver en naturlig Del af de Produktionsudgifter, som en saadan Industri maa forarsage ud over hvad andre Industrier, som ikke ere farlige, forarsage. Det er et Grundlag, som jeg nok tror i det væsentlige kan fastholdes. Ganste klart forekommer det mig kun at være, dersom den levende Kraft, Arbejdsgiveren anvender, var Slavekraft. Det er det imidlertid ikke, det er den fri Mands Arbejde, og man kan altsaa sige, at Wilsaarene for den fri Krafts Anvendelse beror paa Kontrakten, og ved at fastsætte noget som nødvendig Del af Kontrakten gør man Indgreb i Kontraktfriheden, stont man ikke ved, hvorledes disse Indgreb ville virke med Hensyn til de ikke tungne Bestanddele af Kontrakten. Det er jo dette, at der sker Indgreb i Kontraktfriheden, som vil blive fremdraget af dem, som paa saa mange Omraader have meget

imod, at man overhovedet rører ved Kontraktfriheden. Det er nemlig uundgaaligt, at Lovforslaget maa gøre Indgreb i Kontraktfriheden; der staar ogsaa udtrykkeligt i en af Paragrafferne, at „Uftaler mod denne Lov ere ughyldige“. Jeg for min Person har oftere haft Beslighed til at udtale i Anledning af andre Lovforslag, at jeg ikke er bange for den Slags Indgreb i Kontraktfriheden, at jeg overhovedet ikke er bange for at fastsætte noget som Lovbunden Bestanddel af et Retsforhold, naar det er naturligt, og jeg tror ogsaa, at naar det er naturligt, det vil sige, naar det virkelig stemmer med Produktionsforholdenes naturlige Udvikling i disse Industrier, saa er det ogsaa praktisk virksomt. Thi selv om man selvstændig overlod Sagen til Ordning ved privat Kontrakt, vil den, netop fordi den er naturlig, uundgaalig drives hen i denne Retning, og det er ogsaa faktisk Forholdet, idet en meget stor Del af Arbejdsgivere ogsaa nu uden Lovstrang frivillig forsikre deres Arbejdere mod Ulykkestilfælde.

Men selv om der altsaa kunde være Strid paa dette Omraade, naar man førte Sagen saa vidt, at man lagde hele Byrden paa Arbejdsgiveren, saa forekommer det mig i alt Fald ubestrideligt, at der ikke kan være nogen teoretisk Betænkelse ved en Ordning som denne, der bygger paa et Fællesskab mellem Arbejdsgiver og Arbejder i Risikoen. Det er netop, saa vidt jeg kan se, et saadant Fællesskab, Lovforslaget bygger paa, idet det ikke lægger hele Risikoen for Følgerne af Ulykkestilfælde over paa Arbejdsgiveren, hverken der, hvor der er Spørgsmaal om Dagspenge, eller der, hvor der er Spørgsmaal om en Kapitaludbetaling paa Grund af blivende Invaliditet, men i alt Fald kun den halve Risiko, den halve Følge, den halve lidte Skade. Betragtningssmaaden er altsaa den, at Arbejdsgivere og Arbejdere, som forene sig om at drive en farlig Virksomhed, ogsaa maa være ens om Risikoen, saaledes, at Arbejderen bliver sin egen Forsikrer med Hensyn til den ene Halvdel, medens Arbejdsgiveren bliver Forsikrer for den anden Halvdel. Det tror jeg er ganske naturligt, og derfor er det ogsaa ubetænkeligt, som Lovforslaget gør, at give en saadan Bestanddel af den Kontrakt, som her forener Arbejdsgiveren og Arbejderen. Derfor har jeg ved at sætte mig ind i Lovforslaget ikke kunnet se, at det foregriber noget med Hensyn til de videre Omraader, som jeg ganste vist tror kan vinde Landstingets Sympati, naar Tiden kommer til at gaa videre med Hensyn til Ulykkesforsikring; det ordner Sagen paa en Maade, som er teoretisk for-